

СЕКЦІЯ 8.

Безпека праці в системі гідної праці: політика та механізми реалізації

УДК 331.4

Данилевич Н.С.,
канд. тех. наук, доц.,
кафедра управління персоналом та економіки праці,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ УМОВ ПРАЦІ

Головною метою державної політики в сфері охорони праці є збереження життя і здоров'я людини в процесі трудової діяльності. Сьогодні більшість підприємств, установ та організацій переживають складні часи фінансово-економічної кризи.

Основним завданнями в сфері промислової безпеки та охорони праці на сьогодні є: посилення відповідальності роботодавців за підвищення дієвості та ефективності управління охороною праці на виробництві; посилення мотивації до безпечної праці, стимулювання за зменшення ризику травмування та професійної захворюваності на виробництві; посилення уваги до безпеки працівників, які частіше наражаються на ризик нещасного випадку з багатьох причин (відсутність професійного досвіду, нерозуміння небезпеки на робочому місці, аварійних ситуацій, недостатній рівень навчання з питань безпеки та гігієни праці тощо).

Необхідно зазначити, що стан охорони праці напряму залежить від особливостей економічного розвитку країни. У високорозвинених країнах, на відміну від України, охорона праці розглядається як економічний важіль у боротьбі з необґрунтованими збитками. На сьогодні МОП займається наданням допомоги державам-членам МОП у вдосконаленні національного трудового законодавства, професійно-технічної підготовки працівників, поліпшенні умов праці шляхом здійснення міжнародних програм технічного співробітництва, проведення дослідницьких робіт та видавничої діяльності. Отже, використання міжнародного досвіду для правового регулювання охорони праці в Україні є вагомим та необхідним як у нормативній, правовій діяльності, так і в по-

вськденному житті. У зв'язку з цим проблема удосконалення правового регулювання охорони праці є актуальною у світовому масштабі. Україна має можливість дослідити світовий досвід у галузі охорони праці, оцінити його досягнення та недоліки, врахувати всі особливості ситуації на національному рівні.

Для вирішення цих завдань необхідно мати об'єктивну інформацію щодо стану умов праці, рівня виробничого травматизму та професійних захворювань.

Статистичні методи дослідження щодо стану умов праці проводяться в країнах Європейського Союзу. Дані по країнах доступні в системі ILOSTAT Database. Майже усі країни надають показники елементу «Безпечне робоче середовище» за адміністративними джерелами [1].

Організацією Єврофонд (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions) з 1991 р. (раз на п'ять років), останнє у 2015 р. проводиться дослідження умов праці. Його мета — створення гармонізованої бази даних про умови праці в європейських країнах, відстеження тенденцій й аналіз взаємозв'язків між різними аспектами умов праці, виявлення проблем і груп ризику. Важливою складовою дослідження є також облік гендерних аспектів. Результати обстеження доступні у вигляді: публікації основних підсумків; інфографіки; візуалізованих даних (карти, таблиці, графіки).

Державне статистичне спостереження щодо стану умов праці, пільг і компенсацій за роботу зі шкідливими умовами праці в Україні запроваджено з 1991 р., проводилось воно кожного року, а з 2005 р.— один раз на два роки. Мета обстеження — отримання статистичної інформації про умови праці, пільги та компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці. Оцінка умов праці здійснюється на підставі результатів проведеної атестації робочих місць за умовами праці. На кінець 2015 р. кількості працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці, за окремими видами економічної діяльності становила — 1040,5 тис. осіб. Дослідження питань умов праці розглянуто в Методологічних положеннях з організації державного статистичного спостереження «Умови праці на підприємствах», затверджених наказом Держкомстату від 23.12.2011 р. № 395 (із змінами), які розміщені на офіційному веб-сайті Держстату [2].

Перспективні напрямки розвитку статистичних досліджень питань умов праці:

➤ удосконалення методології, запровадження в національну практику стандартів Євростату;

➤ впровадження інтегрованої системи статистичної інформації (ICSI), керованої метаданими, для обробки даних та узагальнення результатів обстеження;

➤ забезпечення оцінювання якості даних за критеріями Європейської статистичної системи та оприлюднення результатів оцінювання для користувачів статистичної інформації;

➤ зменшення звітного навантаження на респондентів.

Перспективи приєднання до міжнародних стандартів і використання міжнародного досвіду обмежені в першу чергу ресурсними можливостями (фінансовими, людськими, технічними тощо). Подальше вивчення зарубіжного досвіду розроблення й функціонування інформаційної статистичної системи є доцільним та корисним з метою використання при створенні аналогічної системи у нашій країні.

Література

1. International Labour Organization. Офіційний сайт [Електроний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>

2. Державна служба статистики України. Офіційний сайт [Електроний ресурс]. — Режим доступу: http://csrv2.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2015/160/met_pol_zm.zip

УДК 331.5 (476)

Маковская Н.В.,

д-р экон. наук, проф.,

Могилевский государственный университет

РАБОЧЕЕ ВРЕМЯ КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ТРУДОВЫХ ЗАТРАТ

Развитие социально-экономических процессов в XX век породил, высокие требования к рациональной организации рабочего времени. Стало ясно, что иначе невозможны рост качества и уровня труда отдельного работника, и, в конечном счете, — повышение эффективности производства. Это обусловило активизацию научного поиска в области использования и мобилизации резервов времени.

Сущность понятия «рабочее время» следует понимать в двух значениях:

— рабочее время как правовой институт, представляющий собой совокупность правовых норм, регулирующих структуру трудовых отношений;